

100 Yıl Sonra Türkiye

Türkiye, Cumhuriyetin ilanından önce, Osmanlı İmparatorluğu sınırları içerisinde yer alıyordu. 100 yıl sonra, 1915 yılında meydana gelen tarihi olaylar Latin Amerika'nın birçok ülkesinde anıldı. 2015-2016 yılları arasında Ankara Üniversitesi Latin Amerika Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Kolombiya (Externado Üniversitesi), Ekvador (Ekvador Merkez Üniversitesi), Bolivya (San Andrés Yüksek Üniversitesi), Paraguay (Asunción Ulusal Üniversitesi ile Nihon Gakko Üniversitesi) işbirliğiyle Birinci Dünya Savaşı ve Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşünü ele alan anma etkinlikleri gerçekleştirdi.

Şüphesiz, bu tarihi hadiseleri akademik bir perspektiften ele almak, bu savaşta mağlup tarafın kim olduğunu anlamaya olanak sağlayan benzersiz bir deneyimdi. İngiltere, Fransa ve İtalya gibi Batı güçlerine karşı en büyük bedel ödeyen yine şüphesiz ki Osmanlı halkıydı. Birinci Dünya Savaşı, Eski Dünya'ya o zamana kadar egemen olmuş ve 1918 yılında doruğa ulaşmış başlıca güçler arasında 20. yüzyılın ilk büyük askeri karşılaşması olarak tanımlandırılabilir. Avrupa'da yaklaşık olarak 10 milyondan fazla ölüm, sayısız kurban ve pek çok toprak kaybıyla sonuçlanan bu savaş, bugünkü Türkiye Cumhuriyeti'ni, yeni bir devlet olarak ortaya çıkardı.

Bu Dünya Savaşı'nın sebeplerinden biri de, bir yandan Rus Çarlığı'nın Balkanlardaki egemenliği adına duyduğu endişe, diğer yandan Almanya'nın Türkiye'de olduğu kadar Bulgaristan üzerinde de sahip olduğu etkidir. Bu etki, Rusların ana ticaret yolu olan Çanakkale Boğazı'nın Alman ve Avusturya güçleri tarafından kontrol edilmesine olanak sağlıyordu. Bu durum hiç şüphesiz savaş boyunca Rus Çarlığı'nın ekonomisini olumsuz etkiledi. Bu şartlar altında Rusya, kendi içinde de iç karışıklıklarla karşı karşıya kaldı.

Birinci Dünya Savaşı'nda, İttifak Devletleri Almanya, Avusturya- Macaristan, Türkiye (Kasım 1914'de savaşa katıldı) ve Bulgaristan (Ekim 1915) olmuştur. İtilaf Devletleri'nde ise, Çarlık Rusya (Aralık 1917'de savaştan çekildi), Fransa, Büyük Britanya, İtalya (Mayıs 1915'te katıldı), Romanya (Ağustos 1916), Amerika Birleşik Devletleri (Nisan 1917) yer aldı. Vladimir İlyiç Lenin, bu savaşı, tekelci sermayenin olağanüstü bir hal aldığı uluslararası bir olay olarak sınıflandırıyordu (23 Ağustos 1915, Sosyal-Demokrat, sayı 44). Yani bu savaş, "büyük güçler" tarafından refah elde etmek üzere ulusların yağmalandığı ve onlara zulmedildiği bir dünyaya sahipti. Aslında Lenin, 1917 yılında yazdığı *Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması* isimli kitabında iddia edeceklerini bize 1915 senesinde de söylüyordu. Lenin, bahse konu kitabın Fransızca ve Almanca baskılarının önsözünde, 1914-1918 Savaşı'nın, her iki taraf için de, emperyalist (yani sömürgeciliğe, soyguna ve fethetmeye dayanan) ve dünyanın bölünmesine, yeni sömürgelerin oluşturulmasına ve paylaşılmasına dayalı bir savaş olduğundan bahsetmiştir.

Böylece, Avrupa'da yaşanan Birinci Dünya Savaşı ile 1915 yılında Latin Amerika ve Karayipler'de yaşananlar arasında bir paralellikten bahsedilmektedir. Yani, her iki bölgede de emperyalist sömürgecilik görülmektedir. Ama buna karşılık Doğu Avrupa'da Rusya'da yaşanan devrimin izleri göze çarparken Latin Amerika'da Meksika Devrimini görüyoruz. Ama aynı zamanda Osmanlı İmparatorluğu'nun bazı bölgelerinde hüküm süren yeni sömürgeciliğin yeni biçimleri Orta Amerika ve Karayipler'de de ortaya çıkmıştır.

1914 - 1915 yılları arasında Latin Amerika ve Karayipler'de de aynı şekilde çeşitli askeri ve politik durumlar yaşanmaktaydı. 20. yüzyılın başları, Amerikan emperyalizminin "Büyük Sopa" politikasının icra edildiği dönemdi. Bu yüzden, Washington, özellikle Latin Amerika ve Karayipler'i kapsayan güç kullanımına dayalı bir dış politika uyguladı. Bu da neredeyse tüm kıtada askeri ve politik müdahalelere yol açtı. O andan itibaren, 1915 senesi, Latin

Amerika’da Washington’ın egemenliğinin vurgulandığı sene olmuştur. Finansal sermaye, bölgenin ekonomik yapısında kaynaklar oluşturdur.

T.C. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, bu büyük tarihi olayın 100. yılı anısına, 2015 senesinde dört farklı Latin Amerika ülkesini (Kolombiya, Küba, Meksika ve Ekvator) kapsayan bir seyahat gerçekleştirdi. Erdoğan’ın bölgeyi ziyareti esnasında bahse konu ülkelerle ekonomi, eğitim, turizm ve tarım işbirliği anlaşmaları imzalandı.

Erdoğan’ın Havana’yı ziyareti esnasında, Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu ve Türk Ulusunun özgürlük ideolojisinin öncüsü Mustafa Kemal Atatürk (1881-1938)’ün Latin Amerikalı öğretim üyeleri tarafından da anıldığını hatırlatmakta fayda var. Bu konu, özellikle İslam Devleti terör saldırılarının Suriye, Afganistan ve Irak halklarında yeni bir hakimiyet arayışı içerisinde olduğu 21. yüzyılın başlarında da büyük önem arz etmektedir. Böylelikle Atatürk’ün sözleri yeniden büyük bir kazanmaktadır. Örneđin 1924 yılında söylediği gibi: “Milletlerin esirliği üzerine kurulmuş müesseseler her tarafta yıkılmaya mahkûmdurlar.”

<http://www.telesurtv.net/bloggers/Turquia-100-anos-despues-20160405-0003.html>